

Előfizetési ár:

(Postán küldve)

Egész évre 32—

Fél évre 16—

Negyed évre 8—

Egy héra 3—

□□

ELLENZÉK

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési ár:

(Házhoz hordva)

Egész évre 32—

Fél évre 16—

Negyed évre 8—

Egy héra 3—

□□

Szerkesztőség:

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 35. sz. emelet

Alapította: BARTHA MIKLÓS

Kiadóhivatal:

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 35. Telefont 9.

Dr. Szentkirályi Ákos,

a Gazdasági Akadémia volt igazgatója az Erdélyi Gazdasági Egylet egyik választmányi ülésén „A gazdasági szakoktatás és népiszkolai elemi oktatás” címén nagyértékű és fontosságu felolvasást tartott. Tekintettel arra, hogy ma hazánkban alig van fontosabb téma, mint a többtermelés, dr. Szentkirályi Ákos felolvasásából itt közlünk egy pár kimagadott részletet:

Bármilyen körülményekkel szembe nézünk az emberiség céljáról, feladatairól, eszményeiről, minden elképzelhető nézőpontból világosítva meg a kérdést, a legmélyebbreható és a felhőkön túl emelkedő okoskodással sem tehetünk mást, mint megnyugodni abban az eltagadhatlan valóságban, hogy az eszkimónak a főke, a chinainak a rizs, földünk megművelt területének bizonyára legnagyobb részében a buza, a dolgok kezdete és vége. A legtalálóbban mondja az alföldi magyar: a buza az élet.

Mindent nélkülözhetünk, távolba beszélőt, repülőgépet, tengerbenjáró hajót, az író tollat, kabátot és cipőt, de az élet nélkül — nincs élet.

Biztos kenyérral a tarisnyában könnyebben fognak a népek előre jutni a műveltség és polgárosultság ösvényein, mind feljebb és feljebb megszerezvén a műveltséggel a lélek nemességét, a polgárosultsággal az élet finomságát s mindazt, ami erősíti és biztosítja.

Valamennyi gyermeket, a városit és a falusit egyaránt már az elemi iskolában kell úgy nevelni, hogy legyen fogalma honnan kerül, miből lesz, amiért a Miatyánk-ban naponként könyörgünk; hogy irtsa, pusztítsa a bogáncsot, a tövist uton utfélen, a hernyót, a cserebogarat. De kimélje a gyikot, az ártatlan kigyót, a békát, az éneklő madarakat... Ez az első lépés a „többtermelés”-re. Ez ha majd kevesebb kárt csinál az acat, a tövis, a hernyó, cserebogár és egyéb ellenség a buzában és más gyümölcsben; ha az utkaparók megbecsülik majd az utporát, a sáncok iszapját és nem zudítanak a gazda barázdájára

balmokat és töltéseket s ha majd kiti-ztítják a hidak alját, hogy a hólé, a záporok árja leszivaroghasson a szántást váró földekről és a zöldelő vetésekről; ha a vasuti örök célszerűen fognak majd gazdálkodni a vasutak mentén elterülő ezernyi ezerhold, megbotránkoztatón miveletlen területén... Mind ez és sok más ilyen „kicsi dolog” már „többtermelés” lesz.

Az elemi iskolából kell az életbe vinni a gyermeknek a fogalmakat mindarról, amiről megemlékeztem. Ezt megteheti az iskola a tanterv megváltoztatása nélkül is és anélkül, hogy a vallásosság, a törvénytisztelet, a hazaszeretet, az emberszeretet fontos eszméinek megalapozása és erősítése csorbát szenvedne. A tanító valamennyi tantárgy. szövetébe szövelheti a „a kenyér” fonalat a többi fonalak gyengítése nélkül. Sőt, ellenkezőleg, az „élet” szálatból sodort ez a fonat fogja erősebbé tenni az egész

szövetet, nagyobb hasznára az egyesnek és a köznek is egyaránt.

A „gazdasági műveltség” megalapozására, fokozására és általánosítására törekedjék valamennyi iskolánk, kívánja nyomatékosan Szobolovszky és mindenkinek kívánni kell, aki Magyarország gazdasági jövője felől körültekintéssel gondolkodik. De nem kell ezzel a munkával az iskolák (elemi iskolák, középiskolák) reformálására várni. Jusson csak eszébe tanárnak és tanítónak egyaránt: milyen aggodó lélekkel, szorongó szívvel várja-lesz immár harmadszor gazda, iparos, kereskedő, tisztviselő, orvos, pap kivétel nélkül, hogy milyen lesz a termés. Ne feledjük kinos küzdelmét a lisztre várakozó ezreknek és hogy hős vitézeink pusztá kézzel is legyurják azaz ellenségeinket, ha másként nem lehet, kenyér nélkül azonban a halált megvető hazaszeretet sem tud győzelmet aratni.

A háború hírei.

Az angolok erőlködése. — Összeomlott francia támadások. — Az olasz fronton csak kisebb harcok voltak. — Az orosz hadszíntéren nem történt nevezetesebb esemény.

Mint Ludendorff jelenti: Flandriában az ellenség tegnapi harci tevékenysége az előző napokéihoz hasonlított. Messze az állásunk mögött levő terepre terjedő és a belga helyiségekre irányuló erős zavaró tűzharc zónánk egyes szakaszai ellen. A Csatt-front közepén a leghevesebb hatást képviselő tüztámadásokká tömörítve egész éjen át a Houtpuestor erdőtől a Lys-ig a hatalmas tűzérési harc nem csökkenő hevességgel tartott, ma reggel pergőtűzzé fokozódott. Az Ypern körüli íven erős angol támadások kezdődtek és a flandriai csata újból föllángolt. A többi hadseregnél rossz látási viszo-

nyok következtében a harci tevékenység legnagyobb részt csekély mértékre szorított. Csak este felé éledt újra fel.

A Maas keleti partján a sötétség beálltával egy csapásra a leghevesebb tüzelés kezdődött. A 344-es magaslaton Samogniex-től keletre, nemsokára mélyen tagozott támadásban nyomultak előre a franciák, hogy az általunk ott elhódított állásokat visszahódítsák. Rohamuk tűzérésünk elhárító tüzelésében és a württembergiek szívós ellenálló képességén nagy veszteségeik mellett eredménytelenül összeomlott.

Letartóztatások Franciaországban.

Zürichből jelentik: A botrányok sorozata mindinkább a békemozgalom elleni hadjárat képét ölti magára. Az „Action Française” újabb letartóztatásokról értesül. A letar-

tóztatottak között van állítólag Malvy volt belügyminiszter is, akit egy magasabb bíróság elé szándékoznak állítani.

A „vasszékely”

Lapunk tegnapi számában közölt felhívás kiegészítése képen a következő tájékoztató közlésére keréttünk fel:

Hazafias reménységgel és székely bizalommal bocsátjuk ki felhívásunkkal együtt gyűjtőiveinket.

Tudjuk, érezzük mindannyian, érzik világszerte, hogy a hosszantartó hadiállapot miatt tulnehez az élet, a mindennapi kenyér megszerzése is gondot ad s így alkalmatlan időben kopogtatunk a jótékonykapu kapuján; ámde azt is tudjuk hírlapjaink magasztaló cikkeiből, felséges királyunk személyesen és legfőbb haduri parancsának többször kifejezett elismeréséből, hogy a 82-es gyalogezred — mely székelyföldünk egyszerű és szegény, de királyhű és istenfélő falvaiból meríti eleven erőit — mindenütt ott volt, ahol ősi virgusának, faji dicsőségének, hadra-termett kiválóságának és a harcászati cél sikerének érvényesülnie kellett. Ott áll ma is a keleti Kárpátokban rendületlenül, védve most is magyar hazánk nyugati lakóit, hősi hagyományokban gazdag fészket, az elhagyott családi tűzhelyet és győzelmünkbe vetett szent bizodalommal hullatja nap-nap után, adáz tusákban a vitézi megdicsőülés babérágának névleien leveleit.

Ezt a hősök sorában is ritka példát akarjuk örök emlékeztetővé tenni a „Vasszékely” szoborban, ezért intézzük kérő szövegünket szűkebb hazánk határain túl lakó magyar testvéreinkhez is.

Az ország minden részében vannak már székely véreink, vannak emberbarátilag gondolkodó elmék és jótékonyan érző szívek, melyekben visszhangja találnak „Felhívásunk” igazmondó szavai.

Csak filléreket kérünk, hiszen az elesett hősök árváinak és özvegyeinek könnye is csak cseppekből áll, de tengernyi a fájdalma, mert gyászos sorsában támasz nélkül él, mert gyors menekülésének roncsai közt rettegve néz a közelgő tél felé! Célunk tehát a 82-es özvegyek és árvák segítő alapjának megteremtése. A „Vasszékely”-szobor három méter magas, tölgyfából készült, vasszögekből lesz kiverve; három méteres, lépcsőzetes beton-alapzaton áll.

Szegbeverés, illetőleg szegmegváltás címén a következő díjtételeket állapítottuk meg:

Törvényhatóságok legalább	200 K.
Városok legalább	100 „
Községek, közbirtokosságok, települések legalább	50 „
Egyesek legalább	20 „

E négy tételbe tartozandóknak neve is bevésődik a vasszögbe, melynek alakja és kivitele is az árak szerint minősül.

Legkisebb összeg 2 kor. Minden adományozó nevét Aranykönyve iktatjuk.

Szives adományok beküldési határideje 1917. október 20, mert a leleplezési ünnepet még a tél beállta előtt meg akarjuk tartani.

A pénz az Előkészítő Hivatal elnökéhez (városháza), a gyűjtőivek (üresen is) a titkár nevére beküldendők, ki a befolyó adományokat az „Udvarhelyi Híradó” c. hetilapban nyugtázza és készséggel szolgál bárkinek is felvilágosítással. A leleplezési ünnep napját és műsorát annak idején közölni fogjuk.

Hazafias tisztelettel az előkészítő hivatal nevében:

Székelyudvarhely, 1917. szept. hó 25-én.

Majthényi Miklós dr. Embery Árpád
polgármester, elnök. főgimn. tanár, titkár.

Villamos vasutat Kolozsvárnak.

Az ország legolcsóbb vasútja
Nagyszebenben. — Dr. Papp
József főispán figyelmébe.

Nagyszeben, szept. 24.

Tizenöt perccel éjfél előtt megkészt vonattal érkeztem Nagyszebenbe. Kolozsvárt íly későn, ha van is egy-két konfliktus az állomáson, 10 koronáig sarcolja meg az áldozatot, amiért kehes lovával a városba döcögött. Ám a szebeni állomás előtt villamos kocsi szállhatunk. A kalauz 10 fillért vett azért a jegyért, mely a „Római császár” hotelig szólott. A távolság akkora, mint a kolozsvári pályaudvartól a New York szálló kapujáig. A nagyszebeni villamos az ország legolcsóbb vasútja.

Megtudtam, hogy az olcsó menetárak dacára a vasut szép jövedelmet hoz. Mert olcsón es jól építették. Sáp nélkül, kijárási költség, panama és bankettek nélkül.

Hálával gondoltam az Emke utóbbi választmányi gyűlésén dr. Papp József főispán ama kijelentésére, hogy gondja lesz mikép a kolozsvári villamos az előirt vasuti vonalak között legelőbb épüljön ki.

Szégyen ám az, hogy Kolozsvárnak még egy rozoga bárkája sincs s engedjük, hogy az idegeneken tömegsarcolást végezzenek lelketlen bérkocsisok, vagy pedig gyalog vánszorogjanak beleg utasok is az éjjeli vonatoktól a városba.

Adva volt a mód, hogy a szerencsétlen emlékü kolozsvári közuti annak idején helyesen, olcsón, villamos üzemre épüljön. A Szamos vize adja a vontató erőt. Az „Ellenzék”-ben közreadott felszólalásaimra 1891-ben a Ganz és társa cég leküldötte Schiller Rajmond főmérnököt, ki megvizsgálva a Szamos vizét, ésését, elegendő erőt adónak találta az akkori viszonyok szerint villamos világiatásra és közuti villamos vasut vontatására is.

Látogatást tett ezután a főmérnök Horovitz engedményesenél. Ez Sigmond Dezső orsz. képviselőhöz utasította. Sigmond és a városi tanács, ide nem tartozó okokból, begombolkoztak. Így az egészséges és praktikus terv a város vezetői körében hajótörést szenvedett s megszületett 1893-ban a degenerált közuti gőzvasut.

Még az „Árváj” élelében 1902—1904-ben néhai Dicsőfy Béla főmérnök, a kolozsvári kulturmérnökség főnöke tervezetet dolgozott ki, hogy a kolozsvári Szamos vize ereje értékesítesse. E célra a malomárkot zárt csatornába akarta vétetni és alkalmas pontokon az esés erejét műszakilag praktikusán kihasználni. Tervét városrendezési es szépészeti szempontból is magáéva tette a város építő egylete s mint azt a dr. Haller Károly élete es működése könyvben közreadtam, a vízjogra koncessziót kért. E szép terv megoldását Dicsőfy váratlan halála okozta.

Dicsőfy főmérnök terve kivitele ma is aktuális volna szépészeti, utcarendezési s egyéb okokból. A létesítendő villamos vasutal kapcsolatban emlékeztetbe hozom ezt. Japánban sokkal kisebb vizállású folyókat, ingadozó vízmennyiségű hegyi patakokat is olcsó berendezéssel felhasználának ipari célokra, világítás es vontatásra még a falukon is. A malomárok ereje Kolozsvárt kiegészítene a hidegszamosi központ teljesítményét. A csatornaépítéshez a tordai cementgyár olcsó anyagot tudna szolgáltatni.

Szemléltő.

A képviselőház első ülése. A képviselőház október hónap 16-án, kedden délután három órakor tartja első ülését. Tárgya: a további teendők iránti intézkedés. Wekerle Sándor miniszterelnök, hír szerint, indennitást es költségvetést is terjeszt be. Az indemnitásról szóló törvényjavaslat már az első ülésen a Ház előtt lesz.

Felhívás előfizetésre!

Az év utolsó negyedére kérjük az előfizetési díjak megküldését. Áratuk maradnak a régiek:

Negyedévre . . . 8 K
Egy óra . . . 3 K

Kérjük az előfizetési díjakat mielőbb megküldeni a kiadóhivatalnak. Elő lehet fizetni bármely naptól kezdve.

TANÜGY.

A kath. főgimnáziumban a beiratások október hó 11., 12. es 13 ik napjain történnek es az előadások október 15-én kezdődnek. A javító vizsgálatok október 9. es 10. napjain tartanak. A tanítás céljaira a finevelő intézet (internátus) földszinti helyiségei szolgálnak; ugyanott kell beírás véget is jelentkezni.

Székelyudvarhely, 1917. szept. 24.

Az igazgatóság.

HIREK

— Dózsa Endre alispán birtokára, Nagyidára utazott egy pár napra.

— Az aradi vértanuk emléke. A magyarutcai református templomban, mint minden esztendőben, ugy most is okt. hó 6-án az aradi vértanuk emlékére este 6 órakor gyászistentisztelet tartatik. Az emlékezésedet Barabás Samu esperes tartja. Ugyanakkor megemlékezünk a világháboru vértanuiról es perselyes gyűjtés lesz a Gyermekvédő Liga javára. Magyar nemzetünk itthon levő fiait es lányait fölkerjük, hogy mindannyian igyekezzenek az aradi vértanuknak kijáró hálaadóját a legnagyobb kegyelettel leróni.

— Nincs papiros. Mióta a háboru kitört, a papirgyártás olyan nehézségekkel küzd, hogy az ujságok csak nagy nehezen es roppant drága áron tudnak papiroshoz jutni. Így is gyakran megtörténik, hogy semmi pénzért nem szállítanak a papirosgyárak. Most is a szükségletet még részben sem tudják fedezni es azért nemcsak a vidéki, de a fővárosi lapok is mindegyre kénytelenek redukálni terjedelmüket. A legtöbb budapesti lap ma már csak 6 es 8 oldalon jeient meg.

— Október 6. A kolozsvári ref. kollegium „Gyulai Pál” önképzőköre okt. 6-án délelőt 10 órakor a kollegium dísztermében az aradi vértanuk emlékére ünnepélyt rendez, amelyre az érdeklődőket szivesen látja. Kegyes adományok a hadi özvegyek es árvák javára fordítainak.

— A gyermeknap jövedelme. Mint már tegnap jeleztük, a gyermeknap Kolozsvárt fényes eredménnyel zárult. Több mint huszezer korona gyűlt össze. Az egyes sátrak gyűjtői este a városházán a következő összegekkel számolt el: New-York előtti 2412 K 60 fill., Tamási előtti 1241 K 91 f., Osztrák bank előtti 1617 K 37 f., Hintz előtti 852 K 99 f., Schultz előtti 1047 K 14 f., Színház előtti 304 K 81 f., Vashid előtti 603 K 82 f., Mészeti sátor 1574 K 36 f., Theologia előtti 930 K 44 f., vasutasok sátra 806 K 86 f.

— **A földbirtokforgalom megrendszabályozása.** A kormány az illetékes szakminiszteriumok útján behatóan foglalkozik a földbirtokreform szabályozására vonatkozó rendelkezések előkészítésével. A földbirtokpolitikai reformjavaslat benyújtásáig rendeleti úton fognak gátat vetni a földmobilitációjának. A tervezett rendeleti intézkedés szerint a kormány elővásárlási jogot kapna minden eladó birtokra, egyelőre az országnak olyan vidékein (így elsősorban Erdélyben, a Felvidéken és a nemzetiséglakta hármegyékben), ahol a háború rendkívüli állapotokat teremtett s ahol szociális vagy nemzeti érdekek az állami beavatkozást megkövetelik. A rendelet gátat fog vetni a nagytőke möhő birtokvásárlásainak és e tekintetben igen szigorú rendszabályok készülnek.

— **Az olasz lapok két oldalon jelennek meg.** Luganóból jelentik: Az olasz kormány elrendelte, hogy az olasz lapok csak két oldalon jelenjenek meg.

— **Elevenen megsült ökrök.** A Szabadka közelében levő Sándor-majornban a nyári jászol közelébe az etető gyermekek reggel tüzet raktak. A tüzet közben otthagyták. A pernyét dében az állatok a jászolhoz hurocolták, ahol az alomszalma tüzet fogott. A jászolhoz 64 ökrök volt odaláncolva. Az ökröket az óriási tűz és az állatok nyugtalansága miatt csak a jászolok széjjelhordásával tudták megmenteni az előrohanó béresek. De még így is négy ökrök teljesen megsült, öt pedig iszonyatosan összeégett. A 14.000 koronányi kár legnagyobb része biztosítás folytán megtérül.

— **Esti hat óras záróra Szegeden.** Szegedről jelentik: A szegedi kereskedelmi alkalmazottak értekezletet tartottak az esti hat órai záróra érdekében. Az alkalmazottak állásfoglalásához hozzájárultak a fűszer-, csemegé- és papírszakták kivételével a nagyobb üzleteknek tulajdonosai.

— **Beöthy László szinigazgató** Budapesten egy operette után, amely több, mint száz előadásban került színre, 250.000 K tiszta jövedelmet tett zsebre.

— **Pénzbeszedő,** kaucióképes, ötven éven aluli korban kerestetik. Ajánlatok az elektromos műnél (Széchenyi-tér 41. sz.) adandók be.

— **Pótor Dezső,** az adóhivatal nagymunkásságu főnöke tudatja, hogy az 1917-ik évre kivetett IV. oszt. kereseti adóról szóló tájstrom e hó 12-ig közszemlére van kitéve és bárki is megtekintheti és az ellenhangára nézve sérelmesnek tartja, felelbezzhet. Ezzel kapcsolatban adja hírül, hogy a III. adóosztályu kereseti adók tárgyalását e hó 12-én kezdik meg a varóházban. E napon a következők adói fognak tárgyalatni: aranyművesek, asztalosok, baromfikereskedők, badogosok, bérkocsisok, borbély és fodrászok, borkereskedők és borügynökök, burgonyakereskedők, bordélyházások, gyapju- és bőrkereskedők, cipészek, csizmadia, csizmakereskedők, ícséplőgép- és szantógépi tulajdonosok, cukrászok, cukorkagyárosok és kereskedők. Október 13-án: férfi és női divatárú és rövidárú kereskedők, zsák- és szövetkereskedők, posztó- és rövidárú kereskedők, dohányüzletek és képeslevelezőlap-árusok, fakereskedők, esztergályosok, fűnyképzészek, teherárú és személyfuvarosok, piaci árúosok. Október 15-én: piaci árúosok, harisnyakökök, hasznóbérlők, földbérlők, hordár, kézi munkakészítő, női ruhakészítők és kereskedők. Október 16-án: kávéházások, kávé- és heremérek, kenyérsütők és pékek, biztosítási ügynökök. Október 17-én: biztosítási ügynökök és kereskedelmi ügynökök. Október 18-án: papír-, írószerek és képeslapárúosok, kosztások, kifőzők és élelmiszerek, könyvkereskedők és könyvkiadók, marha-, ló- és sertéskereskedők. Október 19-én: zenetanítók, mechanikusok, mészáros és hentesek, ruhakereskedők, serti-kereskedők, szabók, szatonna- és zsírkereskedők, élelmiszerkereskedők, szatócok és vegyeskereskedők. Október 20-án: szatócok és vegyeskereskedők, szállások és szálloda-

kereskedők, szeszes ital raktárosok és gyümölcs-pálinkafőzők, szűcsök, tejárúosok, temetkezési intézetek, timárok, üveg- és porcelánkereskedők, vendéglősök, villanszerelők és vízvezeték-szerelők, kovácscok, mészkereskedők, katonai szállítók és mészárosok, burgonyaszállítás, hasznóbérlés, papírkereskedés és szesz-főzés. Október 22-én: mérséklés iránti javaslatok lajstrom szerint. Felemelés iránti javaslatok lajstrom szerint.

Lapunk előfizetési ára:

Negyedévre	8 K
Egy hóra	3 K
Égész évre	32 K
Élévre	15 K

LEGÚJABB

Az „Ellenzék“ távirat-telefon- és expressz-tudósításai.

Elsülyesztett angol páncélos cirkáló.

Budapest, okt. 5.

Amsterdamból jelentik, hogy az angol admirális jelentése szerint a Drake nevű 14.100 tonnás páncélos cirkálót kedden reggel Írország északi partja közelében megtorpedózták. A hajó meg eljuthatott a kikötőbe, ahol elsülyedt. A robbanástól egy tiszt és 18 ember meghalt.

A harcias Times.

Budapest, okt. 5.

Rotterdamból jelentik, hogy a Times ezeket írja a pápa állítólagos újabb békeajegyzékéről: Sem az antantnak, sem Amerikának semmi kedve ahhoz, hogy tárgyalást kezdjen a központakkal. A központiak csak leveretés vagy teljes meghódoltság között választhatnak. Középut nincs!

Elsülyesztett ellenséges hajók.

Budapest, okt. 5.

A Wolff-ügynökség jelenti, hogy a német buvá-hajók legújabbban a portugál partvidéken és Gibráltárnál 13 ellenséges kereskedelmi hajót süllyesztett el 29.000 ösztonna tartalommal.

Poincare kijelentése.

Budapest, okt. 5.

Genfben jelentik: Poincare Loriantben beszédet mondott, melyben többek közt a következő kijelentést tette: „Franciaország meg fog elégedni a francia kulturának és szellemének győzelmével még ha összes háború eljari nem is volna elérhető. Poincare ezen kijelentése

szencziós fordulatot jelentene eddigi magatartásában.

A pápa, mint békeközvetítő.

Budapest, okt. 5.

A Daily Telegraphnak jelentik Rómából: **A pápa formaszereuen felajánlotta közvetítését** a béke ügyében az entente-hatalmaknak.

Szent Bertalan éjszakája Finnországban.

Budapest, okt. 5.

Haparandából jelentik: A Finnországban állomásozó orosz csapatok és a keleti tengeri flotta legénységében uralkodó hangulatról **rémhírek** érkeznek. A csapatok, a matrózok felvannak bősülvén tisztjeik ellen. Itt attól tartanak, hogy szent Bertalan-éjszakája lesz a finn helyőrségekben.

Megkerült a gyilkos.

Budapest, okt. 5.

Tegnap a fővárosban Balogh Ferenéné kavémérőnet meggyilkolták. Ma reggel Rudolf Mari, Baloghné cselédje bevallotta, hogy bosszúból ölte meg Baloghnét. Azután kirabolta. A pénzt egy ház félreeső helyén rosz harisnyában elrejtette. A gyilkosságot azért követte el, mert Baloghné rosszul bánt vele. A pénzt hiánytalanul megtalálták. A leányt letartóztatták.

Letartóztatott agitátor.

Budapest, okt. 5.

Luganóból jelentik: A Secolo jelenti Newyorkból: Carlo Trescát, az Avenire című Amerikában megjelenő olasz lap kiadóját és társát letartóztatták, mert az ott élő olaszok körében erélyesen agitáltak a háború folytatása ellen.

Fegyelmetlenség az orosz hadseregben.

Budapest, okt. 5.

Rotterdamból jelentik: Oroszországban a hadseregben a legnagyobb fegyelmetlenség uralkodik. Hogy a katonák tisztjeiket elpáholják, épen nem tartozik a ritka események közé.

Elbocsátások.

Budapest, okt. 5.

Pétervárról jelentik: A Kornilov-féle felkeléssel kapcsolatosan a kormány több hadtest- és hadosztályparancsnokot elbocsátott a hadsereg kötelékéből. Igen sok azoknak a száma, akiket áthelyeztek. Az erről szóló kormányrendelet ma jelent meg.

Meghívó

a Kolozsvári (Heinrich J.) Ásvány és Gyógyszappangyártó Részvénytársaság

1917. évi október 14-én d. e. 10 órakor az Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank (Rózsa-utca 1 sz.) hivatalos helyiségében tartandó

rendkívüli közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. A részvénytőkének 250.000 koronáról 500.000 koronára való emelése és eziránt határozathozatal.
2. Az alapszabályok 5. §-ának módosítása.

A közgyűlésen csak azon részvényesek gyakorolhatják jogukat, akik a nevükre írott folyószelvényvel ellátott részvényüket 5 nappal a közgyűlés előtt az Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank R.-t., vagy az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepének (V. Fürdő-utca 6 szám) pénztáránál letették.

Az igazgatóság.

Színház.

Téli Színház.

- Csütörtökön: Kőmives Kelemen. (Ujdonság először. Kezdeté 7 órakor. A nézőtérre vezető ajtókat előadás kezdetekor bezárják. Bérlet 22 sz. B.)
- Pénteken: Kőmives Kelemen. (2-odszor. Kezdeté 7 órakor. A nézőtérre vezető ajtókat az előadás megkezdésekor bezárják. Bérlet 23 szám C.)
- Szombaton: D. u.: Jó éjt Muki. Mérsékelt helyárrakkal.)
- Szombaton: Este: Rigoletto. (Kezdeté 7 ó. A nézőtérre vezető ajtókat az előadás megkezdésekor bezárják. Bérlet 24.sz. D.)
- Vasárnap: D. u.: Milliomos Kati. (Operette-ujdonság 5-ödször. Mérsékelt helyárrakkal.)
- Vasárnap: Este: Csárdáskirálynő. (Kezdeté 7 órakor. Rendes helyárrakkal. Bérletszünet IX. sz. A. A bérelt páholyokat hétfő d. e. 11 óráig tartja fenn a pénztár.)
- Hétfőn: Orpheus az alvilágban. Kezdeté 7 órakor. Bérlet 25 sz. A.)
- Kedden: Féltekenység. (Ujdonság először. Kezdeté 7 órakor. A nézőtérre vezető ajtókat az előadás megkezdésekor bezárják. Rendes helyárrak. Bérletszünet X. sz. B. A bérelt páholyokat vasárnap délelőtt 11 óráig tartják fenn.)

Kőmives Kelemen.

(Bemutató előadás)

Kárpáti Aurél és Vajda László drámája előtt ezt a címet egy ó-székely ballada viselte és viseli, melynek eredete a századok homályában vész el és amely az említett szerzők szomorujátékának témáját képezi. Ha igaz Greguss meghatározása, hogy a ballada: tragédia dalban elbeszélve, akkor

a szerzők helyes utra léptek, amikor drámai témául balladát választottak. A kérdés csak az, hogy ezt az ó-nép balladát, amely a régi kor babonás hitével és a nép naiv lelkének gondolkodásával motiválja a drámai akciót, mennyiben sikerült a szerzőknek a színpad reális világába helyezni?

Erre a kérdésre kedvezően a legfeltehetően. Kőmives Kelemen és felesége, Krisztina asszony szomorú sorsa nem úgy következett be, hogy érezzük a viszonyok, a körülmények kényszerítő hatását, az egyéni cselekvésből fakadó, elkerülhetetlen katasztrófát. Mert hiszen a tragikum alapja a drámában azon felelős, hogy Kelemen kőmives Déva várát nem tudja felépíteni, mivel a falak szüntelen összeomlanak. Ezt annak tulajdonítják, hogy Kelemen nagyon szereti az asszonyát és az asszony is az urát. Ez a szerelem okoz zavart és számítási hibákat a megalománál. Az asszonytól tehát el kell szakadni, különben a vár fel nem épül soha. Ez a motívum a hős tragikumának felidézéséhez azért erőteljes, mert nem bizonyos, hogy aki szeret, akkor-e tevékenyebb, munkásabb, ha szerelme tárgya is közelében van, vagy ha attól elszakad.

Nem lesz-e a gondja nagyobb és a számítás zavarosabb, ha felesége sorsáról mit se tud?! És elfogadhatja-e Kelemen mester ezt a motívumot, amit az ellensége szuggerál neki, az erős akaratu embernek?! És ha Kőmives Kelemen mégis elfogadja és esküt tesz és esküt tétet társaival arra, hogy el kell válniok az asszonyoktól és amelyeknek a felesége felkeresné az urát, azt befalazzák a várba? Holott tudja, hogy az ura erős akaratu, szavának álló ember és tudnia kell, hogy mi vár reá. A szerelem hajtotta?! Ez igen szegényes eszköz akkor, amikor kedves gyermekénél várhatja vissza szerelmes férjét. Egészen más, ha a szerzők megérik a ballada babonás hitből átitatott lényegét, ami ennek a balladának az ereje, a tüze, az élete. A balladában a vár felépítéséhez asszony áldozat kell. Ennek a hamvát keverik a kövekkel, melyek csak e hamvakkal állanak szilárdan. A drámában Kőmives Kelemen csak fogadalmának tesz eleget, de nem érezzük, hogy babonás hite kívánja az áldozatot. Az ember azt gondolja, hogy ez történhetné másképp is, holott például Shakespeare-nél a legvéresebb drámánál is érezzük, hogy másképp nem történhetett.

És ha a szerzők az ó-korban keresnek tárgyat, hát maradjanak annak a kornak a szelleménél és ha ó-ballada a témájuk: ne feledjék úgy motiválni az akciót, amint irva van. Egyéb iránt a nyelvezet hangos, erőteljesen pathetikus. Szinte drámai pózolásnak tetszik. A rövid kis mese gyakran elnyújtott és a sok beszédben lélekzetét veszti az akció. A címszerepet Nagy Adorján sok megértéssel és a legszebb sikerrel játsza. Ugyan ezt mondhatjuk Fáy Flóra (Krisztina) és Fekete Mihály (Ijjas) játékaikról. A darab pathetikus hangja erősen csábította ugyan kulissza tépésre a három főszereplőt, de csak addig mentek, ameddig a stilszerűség is megkivánta. Az összjáték a rendezés dícséretére válik.

(8.)

Rigoletto. Holnap, szombaton este Verdi „Rigoletto“-ja kerül színre Baranyai Jolán-nal, Tóth Sárival, Papp Lászlóval, Halmos Gyulával, Kollerrel és Réthelyvel a főszere-

pekben. Az előadás 7 órakor kezdődik és a nézőtérre vezető ajtókat az előadás megkezdésekor bezárják.

Jó éjt, Muki! Holnap, szombaton délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal a „Jó éjt, Muki!“ c. pompás bohózatot adják a színházban.

Álarcos bál. Teljes apparátussal folynak már a színpadi próbák Verdi „Álarcos bál“-jának reprizéből, mely a jövő hét végére van kitűzve.

A csikós. Még csak két napig, szombaton és vasárnap lesz a magyar filmalkotások igazi művészi sikerű ujdonsága, a „Csikós“ a Szinkör-mozgóban látható.

Csereházaság — utoljára. Holnap, szombaton fog a „Csereházaság“ az Egyetem-mozgóban utoljára színtekertülni.

Felolós szerkesztő és táptulajdonos:
Magyary Mihály

Szerkesztő: **Dr. Polcz Radó ügyvéd**

Szinkör-mozgó.

Előadások		Előadások	
hétköznapokon:		ünnepek és vasárnap	
Első előadás 6 órakor		Első előadás	2 óra
Második „ 7 1/4 „		Második „	4 fél óra
Harmadik „ 8 1/2 „		Harmadik „	5 „
Negyedik „ 9 1/4 „		Negyedik „	7 fél óra
		Ötödik „	8 „
		Hatodik „	10 fél óra

Műsor:

Pénteken és szombaton

A csikós.

Vasárnap

A csikós.

Helyárrak:

- Páholytülés 1-50 kor.
- Földszinti ülés 1 kor.
- Alsó erkély 70 fillér.
- Felső erkély 50 fillér.